

זה לדעתו. אי' אי' הישר ביהמך בטל או לא. ב' כיון
שלא עלתה על לבו התעורבות קודם שהחזיק הכף
לכחבשיל של חלב, אולי הוא כלא נודע ולא שייך ביטול,
פי' סי' ל"ד ול"ט. ג' תעורבות כלים יל' דל"ב דהוי
דשיל"מ כבש"ך סי' ק"ב, אי' אמרינן ביהמך ובדשיל"מ
כל דברים מרובא פריש: ואבאר אחס לחמה כפי אשר
יד קט שכלי מגפה:

הנה הר"ן במדרי" ד' כ"ב כ' דה"ט דשיל"מ ל"ב
משום דהוי הישר ביהמך ודשיל"מ מדרס הפך דה"ט
השעיר דהב"ה ל"ב, ודשיל"מ סי' מ"ט משום שאינם
שוים לגמרי, שאינו הישר גמור רק שעתיד להיות הישר,
אבל הב"ה ממש אף שאינו מיון ל"ב, וה"ט דמים ומלח
ל"ב לגבי מיםה כבינה ל"ה, וה"ט דהרי"ף שסובר פת
שאפוא עם הל"י כסטר אסור לאכלו בטוחה ע"כ.
והקשו עליו ממתני' פ"ט דכלאים דלמר רמל"ס בטל בלמר
גמלים ומתק' אח"כ לערב עממם פשטן, הרי דבטל אף
דהוי הב"ה, פי' בתום' רעק"א בכלאים. ולענ"ד נ'
הדרבה להוכיח מכאן כשיטת הר"ן, דהנה אהא דאיתא
בנדר ד' ס"א בגד שאבד בו כלאים אסורים הקשו בתום'
דלכביל ברובא, ותי' דל"ט ביטול אלא כשאיסור מעורב
בהישר, אבל כלאים ששייכים הישר וגמל"ס יחד פי'
תעורבות ל"ב, ועי' חוס' ע"ז דס"ה ע"כ ש"כ ג"כ שאני
כלאים. שכל עיקרן אינן אסורים אלא ע"י עירוב, לכך
אינו אסור ערובו, ועי' רש"י סוף תמורה. והנה לכא'
ק' דלמר בל"ב נמי לא לבטיל מה"ט. אך ז"ל דדוקא
למר בפשטן ששייך ביחוד נאסרו, משא"כ למר בל"ב
אין עליהם שם איסור. אמנם קשה אהא דאיתא בירושלמי
פ"ט דכלאים ומובא ברא"ש נדה פ' האשה סי' י' למר
ופשטן שטרפן זה בזה אסור, כינר הוא עושה מביא
ליפרא ועוד ל"ב ומבטלן, והקשו ע"ז והא אסור לבטל
איסור לכחילה, פי' בט"ז סי' רל"ט. ותי' בפני משה
דאיירי שלא שום אותם עדיין ורק טרפן זכ"ז, ואין כאן
עוד שום איסור, ומש"ה מותר לבטל אפי' לכחילה.
ומעשה קשה למה לי להביא ל"ב ממקום אחר ולבטלן,
מדוע לא יחבטלו הלמר בהפשתן או לסיפך, דאין לומר
משום שנאסרים יחד ע"י התעורבות, הא לא שום אותן,
ואין כאן עוד שום איסור. וקושא ז' חקשה ג"כ על
המתני' דכלאים דקחמי דלמר בטל בל"ב, משמע הא
בהפשתן אינו בטל, ואמאי לא, אע"כ מוכח דרפת הר"ן
דהב"ה ל"ב, מש"ה לא בטל הלמר בהפשתן או להיפך:
ור"י שבת הר"ן מדוע בטל בל"ב הא הוא
הב"ה, יל' דפרש כמ"ש בקול הרמ"ז
דלאו מטעם ביטול אחינן עלי', רק משום דאית חשבו
ובטל, וכדכחב הרמב"ם בפ"י מה"כ אין חוששין לגי' וז'
הלמר התעורבות בהם מפני שאינו חומי למר, ופי' דחומי
חשוב ול"ב פכ"ד. וכונתו דלאו מטעם ביטול ברוב
מותר, רק דהחורה לא אסרה כלאים כה"ג, וכמו
דאמרינן בכל התורה רובה ככולה, דהסם ג"כ לאו מטעם
ביטול הוא, פי' בחשו' הר"מ ויל' חז"ל סי' ט', רק
דלא הקפידה התורה כ"א על רוב הענין. וה"ל יל' כן

בל"ב

אח"כ ידענא רק שנקרא לעולם עם וז', שייך לומר
שלאחר זה לא גירס כיון דנשחקע עם שמריה שניתן
לו במלכו, ואין לומר דהם שמריה הוא קיטור עם
שמריה, דז"ל דמבואר בש"ס טוב"י מה"ט נבי' שם
ישכר שזכר בנ"ס לכחוב בנ' שייך, אפ"ה במדרי"ט
טולן שהמכב הוא שטולים וחוממים עלמם ישכר בחד
עין אין לכחוב רק ישכר, אמנם אם חומם ועולה בשם
ישכר ונחב ישכר לא טבל לומר דזה הוא כמו קיטור
העם וביטוי, כיון דאית נקרא כפי כל בשם ישכר רק
בחד. ואית משמטת בשם הקודש רק בח"י ובעליונו בשם
ישכר ע"כ. לא יוכל לומר דהם ישכר הוא כתי', כיון
דז"ל נקרא בן כפי הכריות ואיירי ג"כ באבי המגדל
פי"ט. וא"כ בג"ד נמי מאחר שידוע לו שכל הנקראים
בשם שמרי' אינם נקראים כלל כפי הכריות בשם שמרי'
רק שמעיל, א"כ שם שמרי' ל"ה כלל קיטור השם
השם שמריה, א"כ יש כאן חשש פסול אם נפסד
שמרי', כיון דלא טעם כלל משם זה רק מעליותו, והלא
פולג בשם שמריה, מש"ה הגם הותר כשר לכחילה
הוא בשם שמריה, כפי המכב בכל המקומות לקרותו
למדה נזי, ואין שום ראי' מח"ס בש"ע לכחוב שמריה,
כמ"ס הגאון בעל ט"ב דתלוי במכב המקומות, וזהו
סעם המרי' שכתב בגם הראשון שמריה. ואין לפקפק
במ"ס, להיות הגם מן ע"י שליח וע"כ איכא קפידא
לכחוב שם אבי המגדל בגם, משום דדמי להותקו ב'
יב"ט, פי' בתורה גיטין ש"כ דלפי מנהגיט מוכח דאין
לחם לז', גם אינו חומם כלל, כיון דס"ס ניכר מי
הוא המגדל, מאחר שכתב שם אביו עכ"פ מה שידוע
לרוב בני אדם שנקרא כך, משא"כ בהיפך כנ"ל. וכן
כבר נכלח לדי גט מוארשא שנסדר בב"ד של הרב
הגאון אב"ד מורש"ז ז"ל, והי' ג"כ שם אבי המגדל
שמעיל ושלח בראשונה גט אי' בשם שמריה, ואח"כ
שלה גט ב'. בשם שמריה דמתקרי שמריה ודמתקרי
שמעיל, ובדואר אין להרבה אחר פסקיו של הגאון ז"ל
וממט נראה וכן נעשה. ומחול כ"ס לעשות בהשכל
שלא ירגישו בהפסול שיעשה בגט הזה שביד השליח
המוכ"ז אחר הנתינת כמ"ס הטוב"י ומוהר"א ז"ל בכדי
ללאק יד"י חשש ברירה. והי' זה שלום כנפשו ונפש ידיו
לגנח דור"ט בלור"ח ובאסבה עז, ה'ק' משה בהרב
הגאון המפורסם מוהר"ר מצחם נחום זללה"ה (אבד"ק
ביאלא) גיגבורג חופ"ק סג"ל:

סימן כז

שאלה. אי' ה' לו ג' כפות של כשר, ב' ל"ה בני
יומן ואי' ה' ב"י, וחבבו אי' מהכפות לחוד
חבביל של חלב ול"ה ס' מהו, מי אמרינן דהכף סב"י
בטל בהשני כפות שאב"י [ואף של"ה מוגמים יחד, הא
מתאבד כפי' ק"י דביכש ביכש לא בעינן שיה' מוקפין
יחד, ועי' בטמ"ג סי' ק"ט במ"ז סק"א ובשער התעורבות]
וא' שלא נבטל ואלין לחמורא מה'. והנה הפסיקות

8

7

אז משום כיון דכפצ' עלנש לא נאמר משלם, ולא חל עליו שם איסור שנאמר עליו עד שחאכלט באיסור, או משום דלא אסרו ביבש משום דעד שחאכלט, אלא היכא דבלח אסור משום מב"מ, אבל היכא דלא משכחם איסור לח משולם גם ביבש אינו אסור מטעם דעד שחאכלט, ובכ"ז כפצ' בס' מקור מים חיים צ"ד סי' ק"ב ע"ש, ומש"ה שפיר בטל. והנה בתערובת כלים איסור והיתר כ' דאין אנו דנין על פטול הטעם דאית בהו, כ"א על גוף הכלים, דהא בש"ע סי' ק"ב ס"ג פסק דכלי שנאסר מבליעת איסור שנחטב בטל בראש ולי"ה דשיל"מ משום דלר"ך הולאות להגעילו, ואי נאמר דדנין על בליעת איסור הנבלע בכלי, ל"ל הטעם משום דלר"ך הולאות להגעילו, תיטוק לי' דהבליעם אין לה מחירין לעולם ושי' בט"ז שם, אע"ד דאנו דנין על גוף הכלים, ומעשה כיון דלא משכחם בכלים תערובת לח בלח, א"כ גם ביבש אינו אסור מטעם עד שחאכלט, ומשום מים ג"כ אינו אסור ביבש, ולפי"ז אף להר"ן בטל ב"ד. ועוד אף להחידושים הקודמים דאין הכף בטל משום דהב"ה הוא, מ"מ גלע"ד דאמרין ב' כל דפירש מרובא פירש, דהנה בדשיל"מ נסתפקו האחרונים אי אמרינן כל דפירש מר"פ כש שיחבאר לפנינו, אך לטעם הר"ן דהב"ה נ' בדור דאמרין כל דפירש מר"פ, דלענין זה שוב אין לש' ללמוד מדרס הפס' :

אך אף אם נאמר דלדעת הר"ן בנדרים לא נחבטל הכף משום דהב"ה, מ"מ הא הר"ן בעלמו חזר בו, וכ' בתשו' סי' נ"ז נ"ט דהב"ה בטל, וכן הוא דעת הגהות מיימוני פ"א מה' חמץ, והמרדכי בפ' כ"ש סי' תקנ"ד בשם ר"ת וסה"ח. ואף החולקים עליהם, וס"ל דחמץ בפסח חו"כ, ה"ד בחמץ משום דקודם הפסח ל"ה זמן איסור כלל כמ"ש לעיל בשם המרי"ל, אבל בבשר או חלב שזמן איסורו הוא לעולם כ"ע מדי דבטל ואינו חו"כ, ועי' בתרעק"א סי' ל"ח. ואף בחמץ אגן קי"ל באו"ח סי' חמ"ז ס"ד דאינו חו"כ, ורק ביבש מחמיר הרמ"א שם משום שהאיסור הוא בפני, וכ"ז ל"ס ב"ד: **והנה** הרמ"א סי' ל"ט ס"ו כ' דכאח' חלב שגבל למים ונהבטל בס' ואח"כ נפל מן המים לבשר מותר, כיון שכבר נחבטל החלב בהמים, וכ' הש"ך דקמ"ל בזה משום דלקמן סי' רל"ט סק"א נחבאר דהב"ה ל"ב קמ"ל הכא דלא אמרינן הכי ע"כ. והנה הגאון רעק"א בהגהותיו שם חמה עליו אדרבה הא שם נאבאר דלמר בטל בל"ג ואף שהוא הב"ה, וכן הקשה בנוב"י סי' קפ"ו ועי' מ"ש לעיל בזה, ובפשיטות נ"ל שזוגה הש"ך דבסי' רל"ט סק"א הביא הא דלמר ופשהן לא בטלו זב"ז משום דהב"ה הם ועי' תערובת נאסרו, וקאמר דקמ"ל כאן דדוקא משום דעי' תערובות נאסרו ל"ב, אבל במה שהוא היתר בהיתר אין ריעותא לענין הביטול. אך' הברתי בס"ק י"ח שרא נרגא בזה, וכ' דאף דהב"ה ל"ב מ"מ אין נעשה נבילה, ומשערין לפי ערך וממלא איכא ס', וכ"כ הפרי"ח שם, ולפי"ז אין מכאן שום רא' שיבטל הב"ה. אמנם המעיין בא"ה כלל כ"ד ר"ח שממנו סליח הרמ"א

דלאו מטעם ביטול הוא, רק דלא הקפידה התורה על כללים כה"ג, משא"כ למר בפשטן אף קודם שזעף אותם, מ"מ לא נחבטל זב"ז משום דהב"ה הוא, ואח"כ אסרין זא"ז, כיון שלא נחטבו בזמן אחר. ובהו י"ל דברי הש"ך בסי' ל"ט סק"ב ממה שהקשו עליו הטוב"י מה"ח סי' קפ"ו, ובהנהות רעק"א, ועי' מה שכתוב בזה לקמן. והנה בשו"ת מרי"ל סי' רי"ד הקשה על הראב"ה דס"ל דחמץ שנחבטל קודם הפסח חוזר וניער, ממתני' דכללים דלמר בטל בל"ג, ותי' דהתם זמן אסורו הוא. עוד כ' אבל נ"ל עיקר דמחלק בין מירי דאכילה לשאר אסורים דהתם אין עליו אלא שם ל"ג ותו אינו חו"כ למקרי למר כבשים אבל הכא ס"מ טעמא דחמץ קטעים עכ"ל, ועי' בשו"ת ח"ם מאו"ח סי' ק"ו מ"ש בזה. ולדעתי נ' כוונתו כמ"ש הטוב"י סי' קפ"ו, דאף דהב"ה ל"ב, אבל נשאר כמו שהי' ושם חדש לא יתול על המיעוט וכל מה שנחחדש אח"כ על שם הרוב יקרא, ולכן למר שנחטב בל"ג, אף דלא בטל, מ"מ כשנעשה אח"כ מהם חומים שם החיט על שם הא"ג יקרא ולכן מותר לחברו עם פשטן עכ"ד, וזה כוונת המרי"ל ג"כ. ובהו מיושב שיטת הר"ן דשוב לא מוכח משם כלל דהב"ה בטל. עי"ל דהנה הר"ן כ' דלפינן מדרס הפס' ומדרס השעיר דהב"ה ל"ב, וא"כ י"ל דהיינו דוקא דומיא דהתם שהוא מירי דאכילה, דהא אכילה מוכח נמי אכילה מקרי, אבל במירי דלית' בר אכילה אולין ב"ד. והטעם נ"ל דהא התורה גילתה לו דיוזל בכ"מ בת"ר מאחרי רבים להטות, ורק בהב"ה חידשה לו שלא יזל בת"ר, א"כ אין לך אלא חידוש, דומיא דהתם שהוא דבר אכילה, אבל במירי דלאו בר אכילה שוב הדרינן לכלל דאולין בת"ר. וראיתי בח"ס סי' ק"ז שכ' ליישב שיטת הר"ן כיון דלמר גמלים מותר עם כל דבר, ולמר רחלים אסור עם פשטן מש"ה אין זה מקרי הב"ה ע"ש. ול"ז להנין דבריו, דהא כ' הר"ן דמה"ט פה שאפלו עם הגלי אסור לאכול בכוחת משום דהוא הב"ה, והא התם ג"כ אין שוים דהפת מותר לאטל עם כל דבר והגלי אסור עם חלב, ועי' בשו"ת רעק"א סי' ל"ח ר"ז ר"ס. והנה לכל החידושים האלה לשטת הר"ן ממלא ב"ד ג"כ לא נחבטל הכף ב"י בהפסח שאב"י דהא היתר בהיתר הוא:

אמנם הגלע"ד עוד בישוב שיטת הר"ן, דהנה עוד הקשו עליו שכ' דהטעם דשיל"מ הוא משום דהו מב"מ, א"כ ביבש דאף לר"י מב"מ בטל כמ"ש הט"ס ביבמות פ"א, א"כ גם דשיל"מ ליבטל, ובבילה מבוחר בבילה שטלדה צו"ט אינה בטילה דהו דשיל"מ אף דהו יבש. עוד הקשו דלהטעם מב"מ ספק יהי' מותר, ואמאי דבר שיל"מ אף ספק אסור, עי' בפ"י ובגל"ח בילה, ומירט דהר"ן יסבור גם הטעם דעד שחאכלט באיסור חאכלט בהיתר, ובמקום רל"ט למיסר משום מב"מ, אסור משום טעם דעד שחאכלט כו'. והנה בכללים הוא יבש ביבש ול"ש כלל האיסור משום מב"מ, והטעם דעד שחאכלט כו' י"ל ג"כ דל"ש התם,

מה שנחבטל כבר, משמע דאילו ה' נחשב מינו ל"ה בטל בלא נודע, ו"א דמדבריו שם משמע הא דהולך לומר שאינו מינו כ"כ, היינו דאל"כ אף דנאמר דהב"ה בלא נודע הו' כאיסור והיתר בטדע, הא באיסור והיתר אף בטדע ג"כ חו"נ אס' נפל אח"כ מניין האיסור הראשון כמ"ס באו"ה כלל כ"ד ד"י ומוכח ב"ש"י סי' ל"ט סק"א, לכך הולך לומר דאינו מינו כ"כ, אבל מה שנפל בראשונה שפיר נחבטל אף קודם שטדע, וא"כ הבא לא איכפת לן בזה שלא נודע. וגם יש לזרז שיטות הסוברים דבכל איסורים בטל אף בלא נודע, וכדומה לזה ממש כ' המק"מ סי' תמ"ז סק"ט עיי"ש. גם י"ל דאף שלא עלתה על לבו תערובת הכפות, מ"מ הא ידע פכ"ס מהתערובות, והו' טדע:

ומעתה נבוא לס' הג' דעכ"פ לא עדיף מאיסור והיתר, ואילו נחערב כלי של איסור בחור כלים של היתר פסק הש"ך סי' ק"ב סק"מ דלא בטל דהו' דשיל"מ דאפשר בהגעה, וגם יכול להשקותו מעל"ע, וא"כ איך הבטל הקב"ה באב"י. אך באמת אין לחוש לזה, דהא המחבר והרמ"א פסקו דכלי ל"ה דשיל"מ משום דלר"ד הולאות להגעילו, ומ"ס הש"ך להשקותו מעל"ע דבזה א"ל הולאות, הנה לפי"מ הנוכ"י מה"מ חא"ע סי' ל"ח דהא דשיל"מ ל"ב, היינו לענין אכילה, אבל לענין טיטול שפיר בטל דהא יכול לטלטלו היום ומחר וב"כ בלל"מ בינה, וא"כ ה"נ בכלי ל"ה דשיל"מ, דהא יכול להשתמש בו היום ומחר, ואם נאמר דל"ב הוא יפסיד השימוש של היום. שוב ראיתי בפ"ת שב"כ, גם י"ל דאף הש"ך לא החמיר בכלי דל"ב כ"א לכתחילה אבל אם כבר שמשו באלו הכלים מודה הש"ך דמותר. ועו"ל דאם באמת כבר שמשו בהכלים שוב לא מקרי דשיל"מ, דהא אס' נאמר שלא נחבטלה הכלי נלמדך לאסור החבטיל ששמשו בזה וא"כ ל"ה דשיל"מ, ושוב בטל הכלי, וא"כ בנ"ד שכבר חבטו הקב"ה שפיר בטל. ועוד יש לזרז דהנה המ"ב מוכח ב"ש"י סק"מ כ' דאי בטעם ל"א דשיל"מ ל"ב, אף בכלי לא דינן לדשיל"מ, והנה הרבה מהאחרונים העלו כרמ"א דבטעם ל"א דשיל"מ ל"ב, וא"כ ה"ל בכלי ואף דהש"ך לא ניחאלי' בזה וכ' דאף דטעם ל"ה דשיל"מ, מ"מ בכלי הו' דשיל"מ, י"ל דטעמו משום דבכלי של איסור אף דל"א ב"י מעני", מ"מ מקרי שם איסור על הכלי, וא"כ אט דינן על הכלי פלגה, ולא על הטעם, והכלי הלא יש לה מחירין, משא"כ בכלי היתר שלא חל על הכלי שום שם איסור, וא"א עוד לדון על הכלי כ"א על הבליעה שכתובה, ובטעם ל"א דשיל"מ ל"ב, ודו"ק:

ועוד אומר אני בנ"ד יש לזרז דעת הרבה פוסקים דאף דשיל"מ ל"ב, מ"מ אמרינן ב"י כל דפריש מרובא פריש, עי' בלל"מ בינה ד"י, ובישועות יעקב או"ח סי' תקי"ג, ובס' ב"ת יתד"ה סי' ק"ב, ואף שכאן לקח בידים מהתערובת הכפות, מ"מ הא מבוחר בס' ק"ס ונש"ך סק"ג דבלקח קודם שטדע התערובות מותר

הרמ"א דין זה, וראה שמעטם ביטול הב"ה קאמר דאין החלב אוסרת, ונ' מלשון שם דאירי שנתוסף אח"כ עוד חלב להקדירה של בשר, ואילו היינו מלטרפין החלב שהוא בחור המים עם החלב שנפלה אח"כ, ל"ה ס' בהקדירה של בשר, וקאמר דהב"ה בטל, ועדיף עוד מאיסור שנחערב בהיתר דשם אמרינן דחו"נ ואוסר, והבא ל"א חו"נ, ואף בלא נודע התערובות מקודם, דהנה האו"ה שם אחר שהביא רח"י מנהגין דהב"ה בטל כ' חו"ל וא"כ אס' נפל כבר לס' רביעית מים רביעית חלב ונפל ליוורה של בשר, אפי' ס' גר המדומע ח"ל, דכבר נחבטל לגמרי, והו' כל דבר שנחבטל שאינו חו"נ, ובהב"ה ש"ל ביטול כ"כ אפי' לא נודע בנתיים, אין ההיתר הראשון המדומע מלטרף עם ההיתר השני שהוא בא לאסור דאינו מינו כ"כ [פי' שאין ההיתר שכבר נחבטל מיחשב מינו עם ההיתר שטול עכשיו, וממילא אינו חו"נ] עכ"ל, הרי מבואר בדבריו להדיא דאף שנתוסף אח"כ עוד חלב ל"א חו"נ, ומטעם שכבר נחבטל דהב"ה בטל, ועי' בס' בית יהודה, וא"כ שפיר כ' הש"ך ראשמעין דהב"ה בטל, דאל"כ ה"א דחו"נ, אס' נחוסף חלב אח"כ. ויותר מזה מבואר באו"ה דס' דאף בדברים האוסרים במשהו כגון קיבה שהיא מילתא דעבירה לטעמא, מ"מ אס' נחבטל מקודם בהיתר בס' שוב אינו חו"נ לאסור. ומהו מבואר ג"כ דהוא מטעם ביטול דהבא חא"ל משום דמשיגין לפי ערך, דהא מילתא דעבירה לטעמא אפי' באלף ל"ב. וכ' עוד שם באו"ה דהב"ה יבש ביבש ג"כ בטל ברוב כמו איסור, ומותר לערב בו הפי' לכתחילה, והביא רח"י מלמר שנחערב בל"ג דמותר להביא פשון לשם פ"כ. [ולכא' ל"ע הא לא משכחת הב"ה כ"א בבשר או חלב, וא"כ כשנחערב ביבש אפשר להכיר, ונ"ל שנחערב פת שטילוש בחלב עם פת בעלמא שמותר ליקח א' מהפחים ולאכולו בבשר] ועי' בסולת למנחה כלל פ"ה ד"א שהביא דבריו בקיבור, וכ' שכ"כ בחורח האשם, וביבש ע"כ מטעם ביטול הב"ה הוא, וכן הפר"ח סי' ל"ט כ' שהסכים דהב"ה שייך ביטול, ומעשה כיון דכל הנך רבווחא, הגמ"י והמרדכי בשם ר"ת וסה"ת, והמחבר באו"ח, ואו"ה, והרמ"א והש"ך והחורח האשם והסולת למנחה, והפר"ח והר"ן בתשובותיו כולם ס"ל דהב"ה בטל פשיטא שיש לשמוך עליהם לדינא:

ומעתה נפתח ענינינו לספק הב' דאפשר כיון שלא עלתה על לבו תערובת הכפות קודם שהחבטו לחלב הו' בלא נודע התערובות דאינו בטל כמבואר בס' ל"ד ס"ב ובס' ל"ט ב"ש"י סק"א, ועכשיו ג"כ א"א להתבטל כיון שהקב"ה שחבטו אסור ממנ"ס, והוא ניכר וא"א לו להלטרף עם שאר הכפות. אך באמת אף אם נאמר דהבא הו' בלא נודע, מ"מ שפיר נחבטל, דהא כבר הבאנו לעיל בשם האו"ה דהב"ה אף בלא נודע אינו חו"נ, אף שנתוסף איסור אח"כ, הרי דס"ל דהב"ה בטל אף בלי ידיעה. ואף שכ' האו"ה דאינו מינו כ"כ, וכתבתי טונחו דמה שנתוסף אח"כ לא מיחשב מינו עם

מוסר, וה"נ אף שטרע התערבות מ"מ לא נודע האיסור, דהא לא ידע שלקח כף של בשר, ול"ש ג"כ למגור גזירה שמה יקח מן הקבוע. ועוד דכלא"ה נלע"ד דהא ל"ש למגור שמה יקח מן הקבוע, דהא עכ"פ לכהילה אסור אף אם אין הלף ב"י, וכמו דל"ה שמה יקח מן הקבוע בחשע חניות משום דהאיסור בפנינו, לכן נלע"ד להפיר הכבשול. שוב ראיתי בחידושי הגרשוני ביו"ד סי' קכ"ב דבטל חד בחרי, ושמתני שטונתי להלכה לרעתו הגדולה:

סימן מה

אשר שאל ברבר השכיח והגיל טובא בדקין של עופות שיואל מהם יתרת דק קטן פחות מכאלכס, ובראש היתרת נמאל בשר וזומן נרקב כמו מוגלא ועליהם פרום קרום דק כמו עור, ושאל אי מהני לי' בדיקה אם סתום בראשו, כיון שנמאל ריעותא דמוגלא, או דאף בדיקה ח"ל דמהני סחימת הקרום דק: **דהנה** אני רגיל להורות בזה להפיר כנחת את המוגלא, עדי שישאר ראש הדק נקי לגמרי, ואם הוא שלם תחתיו כשר, ואם ראש היתרת נקוב טרפה, והבדיקה יקל מאד ע"י ראיית עין או ע"י שיהחוב קש מעבר השני. ואבאר טעמי, דהנה בש"ע סס"י מ"ז הדרא דכנתא שיואל מאחלעיתא כמו מעי קטן כשרה, וע"ז כתב הרמ"א, וכ"ז דסתום בראשו אבל אם הוא פחות בראשו טרפה דהרעי נופל לתוך הגוף, ועוד דהוא נקבצת הדקין ע"כ. והנה בג"ד שבראש המעי נמאל מוגלא, לכא' לפימ"ש בר"מ סי' ל"ז ומובא בת"ש סי' ל"ט ס"ק מ"ז דבועא המתדלדלת טרפה, ופי' הת"ש טונות שהבועא תלוי מהריאה ע"י סירכא משום דאמרינן דמוגלא זו מניין אלא דניקבה הריאה וליחה ירד דרך הנקב לתוך הסירכא ונסתם הנקב ע"ש, ויעי' בל"ש סי' ל"ז סק"ב הביא בשם ס' שער המים משם הגנה"ג דבועא הנקלפת טרפה, דאמרינן דילמא הריאה במקום הבועא ניקבה, ועלה קרום מחמת מכה, והל"ש אסביר טעמא דמילתא משום דבועא מחמת לקותא בא, וכל צופא דרכה להגביה קרומי הריאה עמה, ובועא זו שנקלפת והריאה תחתיה שלמה טרפה ממ"נ, אם לקותא זו לא הגביה עור הריאה ע"כ שהי' נקב בריאה ואלא בלחות דרך הנקב ונעשה מהלימות בועא, ואם היא בשאר ציטות שהקרום שפלי' הוא קרום הריאה, א"כ חזין דתחלקקלו קרומי הריאה ער שנקלפים, ע"ש. (והנה הלכ"ש פ"ט שלא ראה למחברי אשכנז שכתבו דין זה, ואני חמה הלא זהו דברי הד"מ הנזכר בתפ"ש בועא המתדלדלת ונ"ע). הנה מבואר מזה דרך התגלגל לשתכחות מחמת נקב, וא"כ לכא' גם בג"ד מדחזין שגלגל בראש המעי נחוש דניקב ראש היתרת, ודרך הנקב יאל המוגלא ואח"כ נסתם, דאל"כ מוגלא זו מניין, וא"כ אף אם הוא סתום בראשו יהי' טרפה, אך באמת יאל דמבואר בש"ך ובכנה"ג סס"י מ"ז בשם מרש"ל דאם

נמאל בועא בצני מעים, דאם העור שלם תחתיו כשר ע"כ, מבואר מזה דאף שלמעלה הוא בועא ובשר נרקב, מ"מ כל שלמותה הוא שלם ויפה כשר, ולא אמרינן דיוגלא זו מניין, ומסתמא נקבו המעים ואלא ליחה מתוכם ואח"כ נתרפא, וע"כ דדווקא גבי ריאה קים להו לחז"ל דאין דרך להחיות עלי' בועא מנחמן רק מבפנים, ולכן אם רואין הבועא ע"ג הקרומים הוא ראוי שנקבו הקרומים, אבל בשאר אברים יוכל להיות שגשגית הבועא על גב האבר לחוד ולא נעשה שום ריעותא מבפנים. וי"ל דמה"ט פסק בש"ע סס"י ל"ז וסס"י מ"ז דלא אשכחן בועא וסירכא אלא בריאה ולא בשאר אברים, משום דבשאר אברים אין זה ריעותא כלל:

אך אם ראש היתרת נקוב טרפה, ואין לסמוך על הקרום הדק הפרוס על המוגלא, ועי' בהנהגות אמרי ברוך סי' מ"ט בש"ך סק"ד שכ' להוכיח מדברי התה"ד דעור הדק שעל הקורקבן אינו מנין כלל, וכן ג' מהטוב"י סי' י"ח דדווקא בשר בעיני, והנה אף שהמנה"י סי' כ"א סק"י הביא משם הגאון מרי"ל אבד"ק בריסק דלענין שמיטה לריך שלא יבאר אף העור הדק שעל הוושט, הרי דעל העור האבר יש דין האבר עלמנו, וא"כ י"ל דה"ד בג"ד. אך באמת אין ללמוד קולא מחומרא, ובפרט בג"ד דהקרום הדק אינו שוב לשאר הדקין והוא בולט, דהא הוא פרום על היתרת ועל המוגלא שעלי', וביש בליטה גרע הרבה, פי' בדע"ק סי' מ"ט סק"ד ובדרכי תשובה שם סק"ט, דזה הוא הוכחה שהוא קרום מחמת מכה:

סימן מו

לגבי האברך המופלג השטן יר"א מו"ה מיכאל גינזבורג נ"י: **אשר** הקשית בתום חולין ד' י"ב ע"א בר"ה פסח וקדשים דכתבו מבשר תאווה לא פריך משום דמדאורי' לא חייש ר"מ למטוטא, והקשית לפימ"ש הט"ז ביו"ד סי' קט"ז דהיבא דהיתרת משורש בתורה אין כח ביד חזמים לאסור, וה"נ הרי מפורש בקרא בשר תאווה, כמדומה לי שכבר עמדתי ע"ז בחידושי, וקשה לי לחפש מה שכתבתי בזה. והנ"ל כעת לפימ"ש בח"ס ח"ו סי' כ"ב לתרן מהא דאסרו חז"ל רביה עכו"ם, דאם הי' באו חז"ל לאסור משום לחא דרביה בודאי ל"ה להם הכח לאסור, אבל הם לא באו לגדור גדר רביה רק הלאו דלא תלמד לעשות כחושבת הגוים כו' וזה הכח בידים עי"ש. וא"כ ה"נ אילו באו חז"ל לאסור בשר משום גדר תאווה אכילה, בודאי שפיר היינו אומרים דאין להם כח לאסור מה שהורה התורה בפירוש, אבל הכא אסרו מפני חשש טרפס שגמלא בו, וזה הרשות בידים. עוד נלע"ד דע"כ לא כתב הט"ז דאין ביד חזמים לאסור דבר המפורש בתורה, אלא היבא דהגזירה הוא רק על דבר המפורש בתורה לסיחור, אבל היבא דהגזירה כוללת אף דברים שאינם מפורשים בתורה, שוב הגזירה חל אף על הדבר המפורש בתורה.